

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Problemleri Üzerine Bir Çalışma

Cem Ali GİZİR*

Özet – Bu çalışmada, Orta Doğu Teknik Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin yaşadıkları en önemli problemler ile fakülte ve cinsiyet arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, Orta Doğu Teknik Üniversitesi’ndeki [ODTÜ] beş fakültede yer alan 34 bölüme devam eden 885 son sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri, ODTÜ öğrencilerinin belirlenen alanlarındaki en önemli problemlerini tespit etmek ve ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğrenci Problem Anketi”nden yararlanılarak toplanmıştır. Her bir problem alanı için yüzdeler belirlenmiş ve belirlenen problem alanları ile öğrencilerin fakülteleri ve cinsiyetleri arasındaki ilişkileri incelemek üzere de ki-kare tekniği kullanılmıştır. Araştırma bulguları, ODTÜ son sınıf öğrencilerinin akademik, mesleki ve sosyal alanlarda önemli problemlerinin olduğunu ortaya çıkarmakla birlikte, öğretim üyeleri, dersler, ödevler, sınavlar ve değerlendirme sistemi, yabancı dil, meslek, arkadaşlık ilişkileri, karşı cinsle ilişkiler ve sosyal aktiviteler ile ilgili problem alanları ile fakülte ve cinsiyetleri arasında önemli ilişkiler bulunduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar kelimeler: Öğrenci problemleri, üniversite öğrencileri, akademik problemler.

Abstract – *A Study on the Problems of the Middle East Technical University Senior Students* – The purpose of this descriptive study was to investigate the most important self-reported problems of Middle East Technical University [METU] senior students as associated with their faculty and gender. The sample of the present study consists of 885 undergraduate senior students from thirty-four departments across five different faculties at METU. The data were gathered by utilizing by a "Self-Report Student Questionnaire" which was developed by the researcher in order to identify and measure the most important problems of METU students in selected problem areas. Percentages were used to describe data, and the chi-square test was used as a measure of significance in order to determine any association between the differences in student responses related to their most important problems and their faculty and gender. The results of this study provide evidence that METU senior students have a number of significant problems in academic, social, and career areas. Furthermore, the results of this study revealed that there is an association between faculty, gender, and student responses related to their most important problems including, instructor; course; assignments, exams, and evaluation; foreign language; career; friendship relations; relations with the opposite sex; and social activities.

Key words: Student problems, university students, academic problems.

* Cem Ali Gizir, Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Bu çalışma, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapılan “Orta Doğu Teknik Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Problemleri Üzerine Bir Çalışma” adlı yüksek lisans çalışmasının bir bölümüdür.

Giriş

18-25 yaş arasındaki gençler için üniversitedeki öğrenim süreci ve yetişkinliğe geçiş dönemindeki gelişimsel süreç arasında önemli etkileşimler vardır. Başka bir deyişle, özellikle lisans düzeyindeki öğrenciler için üniversite yaşamı, gençlerin bir çok yeni akademik, kişisel ve sosyal yaşantıları deneyimledikleri önemli bir gelişim süreci olarak nitelendirilebilir. Bu süreçte öğrenciler, üniversitenin yeni akademik ve sosyal ortamına uyum gösterme, akademik beklenti ve talepleri karşılama, edindiği sosyal özgürlükler içinde bağımsız olmayı başarma, arkadaş ve karşı cinsle olan ilişkilerini sorgulama ve mesleki olanakları araştırma gibi bir çok konuyla baş etmek durumundadırlar. Kısaca, üniversite yaşamı öğrenciler için hoş ve keyifli olmakla birlikte, onların bir çok problemle de karşılaştıkları bir dönemdir.

Üniversite öğrencileri bir çok alanda stres yaşamaktadırlar. Ders seçimi, sınav kaygısı, akademik rekabet, değerlendirme sistemi, öğretim üyeleri ve sınıf arkadaşlarıyla ilişkiler, ders içeriğinin zorluğu, akademik işler ve kişisel ihtiyaçları karşılamada yaşanan zorluklar üniversite öğrencileri için önemli stres kaynakları olmaktadır (Grayson ve Meilman; aktaran, Perrine ve Lisle, 1995).

Başka bir açıdan da günümüzdeki hızlı ekonomik, teknolojik ve sosyal değişimler, üniversite öğrencilerinin akademik gelişimlerinin yanı sıra, onların kişisel ve sosyal gelişimlerinin de titizlikle ele alınması gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu nedenle, bireysel farklılıkları dikkate alan ve öğrenci-odaklı bir felsefeyle öğrencilerin, ilgi, beceri ve ihtiyaçlarını gözeten programların tüm eğitim kurumlarında geliştirilmesi gerekliliği vardır (Demir, 1996). Dolayısıyla, üniversite öğrencilerinin karşılaştıkları problemleri kendi bireysel değerlendirmelerinden yola çıkarak açık ve somut bir şekilde belirlemek, gençlere yönelik program ve hizmetlerin geliştirilmesinde önemli geribildirimler sunacaktır (Lucas, 1993).

Açıkça görüldüğü üzere, özellikle son yıllarda üniversite yerleşkelerindeki öğrenci çeşitliliğinin artması, öğrencilerin değişen akademik, kişisel, sosyal ve mesleki ihtiyaç ve problemleri, varolan ihtiyaç ve problemlerin doğru ve somut olarak belirlenmesini özellikle üniversite psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri anlamında geliştirilecek programlar için zorunlu hale getirmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin ihtiyaç ve problemlerini belirlemeden geliştirilecek hizmet ve etkinlikler, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılama konusunda yetersiz kalabilirler (Bishop, Bauer ve Becker, 1998; Gallagher, Golin ve Kelleher, 1992).

Türkiye’de üniversite gençliği üzerine yapılan çalışmalar yeterli düzeyde olmamakla birlikte, farklı üniversitelerde yapılan çalışmalarda üniversite öğrencilerinin problemlerine yönelik önemli bulgular saptanmıştır (Acar, 1986; Aksu ve Paykoç, 1986; Ekşi, 1982; Gülmez, 1992; Kaygusuz, 2002; Orhon, 1985; Özdemir, 1985; Özgüven, 1992; Özgüven ve Bilge, 1997; Türküm, Kızıldaş, Yemenici ve Bıyık, 2004; Şahin, Rugancı, Taş, Kuyucu ve Sezgin, 1992; Ültanır, 1996, 1998).

Tablo 1: *Örneklemin Fakülte ve Cinsiyete Göre Dağılımı*

Cinsiyet	Fakülteler					Toplam
	Eğitim	İdari	Mimarlık	Fen-Ed.	Müh.	
Kız	82	100	42	102	116	442
Erkek	65	65	24	76	213	443
Toplam	147	165	66	178	329	885

Bu bilgiler ışığında, bu çalışmanın amacı Orta Doğu Teknik Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin akademik, mesleki ve sosyal alanlarda yaşadıkları en önemli problemler ile öğrenim gördükleri fakülte ve cinsiyetleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

Yöntem

Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ndeki beş fakültede yer alan 34 bölüme devam eden 885 son sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini, seçkisiz katmanlı-oranlı örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Örneklem grubu, ODTÜ'deki toplam 3,385 son sınıf öğrencilerinin %26'sını oluşturmaktadır ve yaşları 21 ile 26 arasında değişmektedir. Örneklemin, fakülte ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Araç

Araştırmanın verileri, ODTÜ öğrencilerinin belirlenen alanlardaki en belirgin problemlerini tespit etmek ve ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğrenci Problem Anketi”nden yararlanılarak toplanmıştır. Geliştirilen anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, öğrencilerin ard-yöresel özelliklerine yönelik sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölüm ise, öğrencilerin (a) öğretim üyeleri, (b) dersler, (c) sınavlar, ödevler ve değerlendirme sistemi, (d) eğitim dili, (e) mesleki kaygı, (f) arkadaş ilişkileri, (g) karşı cinsle ilişkiler ve (h) sosyal aktiviteler ile ilgili alanlarda karşılaştıkları en belirgin problemleri, açık uçlu sorular üzerinden kendilerinin rapor etmelerine [*self-report*] dayanmaktadır. Anket maddelerinin bir örneği aşağıda sunulmuştur.

“Bir ODTÜ öğrencisi olarak, öğretim üyeleri ile ilgili sizi rahatsız eden en önemli 3 sorununuzu, size göre en önemliden başlayarak lütfen yazınız.”

Anketin puanlama işlemi, öğrencilerin her bir soruya verdikleri yanıtların ortak temalar altında gruplandırılması ve oluşan temaların sıklığının belirlenmesine dayanmaktadır. Bu çalışmada, öğrencilerin problem alanlarına yönelik olarak verdiği

yanıtlar, toplam öğrenci sayısı dikkate alınarak, sıklık ve yüzde analizlerine tabi tutulmuştur. Yüzde 5 ve üzeri değer alan ortak yanıtlar doğrultusunda oluşan temalar analiz birimlerini oluşturmuştur.

Kullanılan anket, araştırmacının ilgili literatürü taraması ve ODTÜ’de öğrenim gören 100 son sınıf öğrencisine karşılaştıkları en önemli problemlerin sorulduğu bir ön çalışma ile hazırlanmıştır. Bu ön çalışma sonucunda, ODTÜ son sınıf öğrencilerinin karşılaştıkları problemler, 9 temel problem alanı altında toplanmıştır. Bunlar sırasıyla, (1) Akademik problemler, (2) Sosyal problemler, (3) Mesleki problemler, (4) Yönetimsel problemler, (5) Ekonomik problemler, (6) Kişisel problemler, (7) Okul imkanları ile ilgili problemler, (8) Sağlık problemleri ve (9) Ailesel problemler olarak belirlenmiştir. Toplanan bilgilerin ışığında, ilk üç temel problem alanı (Akademik, Sosyal ve Mesleki problemler) bu çalışmanın temelini oluşturmuştur. Anketin oluşturulmasından sonra, yaklaşık 50 öğrenci ile yapılan pilot çalışma sonucunda soruların ankete cevap verenler tarafından kolay anlaşılır olduğu ve anketin beklenen düzeyde çalıştığı uzman görüşüyle birlikte belirlenmiştir.

Araştırma verileri, araştırmacı tarafından Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörlüğü’nden alınan izinle toplanmıştır. Anket, öğrencilere 50 dakikalık ders saatinde grup halinde uygulanmıştır. Öğrencilerden doğru ve samimi bilgilerin alınabilmesi amacıyla anket üzerine isim yazmamaları istenmiştir.

Analiz

Bu çalışmada, belirlenen problem alanları ile öğrencilerin fakülteleri ve cinsiyetleri arasındaki ilişkileri incelemek üzere betimleyici ve parametrik olmayan istatistik yöntemlerinden yararlanılmıştır. Özetle, her bir problem alanı için sıklık ve yüzdeler belirlenmiş ve belirlenen problem alanları ile öğrencilerin fakülteleri ve cinsiyetleri arasındaki ilişkileri incelemek üzere de ki-kare tekniği kullanılmıştır. Analizler SPSS 11.0 istatistik programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

ODTÜ son sınıf öğrencilerinin belirlenen en önemli problem alanları ile öğrenim gördükleri fakülte ve cinsiyetleri arasındaki ilişkiye yönelik ortaya çıkan araştırma bulguları aşağıda (1) Akademik, (2) Mesleki, (3) Sosyal problemler ana başlıkları altında kategoriler halinde sunulmuştur.

Tablo 2: Öğrencilerinin öğretim üyeleri ile ilgili problemlerinin fakültelere göre dağılımı

Problem Alanları	Eğitim	İdari	Mim.	Fen-E.	Müh.	Toplam
	N=147	N=165	N=66	N=177	N=329	N=884
	%	%	%	%	%	%
1. Anlayış ve yakınlık göstermeme	23,8	29,1	27,3	28,8	29,8	28,3
2. İletişim kurmaktan kaçınma	25,2	16,4	22,7	22,0	26,7	23,3
3. Öğretme becerisinin yetersizliği	12,2	12,1	0,00	10,2	17,6	12,9
4. Öğrenciler arasında ayırım yapma	12,9	7,9	19,7	9,0	4,9	8,7
5. Uygun ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanmama	4,1	9,1	6,1	3,4	7,3	6,2
6. Konularına hakim olamama	5,4	8,5	4,5	9,6	3,6	6,1
7. Akademik ve bilimsel kaygılardan uzaklaşma	5,4	6,7	4,5	5,6	4,3	5,2
8. Diğer Problemler	6,1	6,1	15,2	5,1	4,0	5,8
9. Problem yok	4,8	4,2	0,0	6,2	1,8	3,5

$\chi^2=78,07$; $df=32$; $p=0,001$.

Akademik Problemler

Öğretim üyeleri ile ilgili problemler

Tablo 2’de ODTÜ son sınıf öğrencilerinin öğretim üyeleri ile ilgili problemlerinin fakültelere göre dağılımına bakıldığında, “anlayış ve yakınlık göstermeme” (%29,8), “iletişim kurmaktan kaçınma” (%26,7) ve “öğretme becerisinin yetersizliği” (%17,6) ile ilgili problem alanlarında Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin daha sık problem yaşadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, “öğrenciler arasında ayırım yapma” (%19,7) alanında Mimarlık Fakültesi öğrencileri, “uygun ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanmama” (%9,1), “akademik ve bilimsel kaygılardan uzaklaşma” alanında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ve “konularına hakim olamama” (%9,6) alanında ise Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri daha sık problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin belirtilen problem alanları ile fakülteleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(32)=78,07$; $p<0,01$].

ODTÜ son sınıf öğrencilerinin öğretim üyeleri ile ilgili problemlerinin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, “anlayış ve yakınlık göstermeme” (%30,5), “iletişim kurmaktan kaçınma” (%26,0), “öğretme becerisinin yetersizliği” (%13,3) ve “konularına hakim olamama” (%6,5) ile ilgili problem alanlarında erkek öğrencilerin, “öğrenciler arasında ayırım yapma” (%11,1), “uygun ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanmama” (%7,9), “akademik ve bilimsel kaygılardan uzaklaşma” (%6,1) alanlarında ise kız öğrencilerin daha sık problem yaşadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin belirledikleri problem alanları ile cinsiyetleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(8)=16,50$; $p<0,05$].

Tablo 3: Öğrencilerin derslerle ilgili problemlerinin fakültelere göre dağılımı.

Problem Alanları	Eğitim	İdari	Mim.	Fen-E.	Müh.	Toplam
	N=147	N=165	N=66	N=176	N=329	N=883
	%	%	%	%	%	%
1. Teorik bilginin çok fazla olması	21,1	35,2	24,2	41,5	35,3	33,3
2. Mesleğe yönelik olmayan dersler	32,7	18,2	42,4	16,5	30,4	26,6
3. Aşırı ders yükü	8,8	15,8	9,1	11,9	18,5	14,4
4. Bazı derslerin yüzeysel işlenmesi	17,7	4,8	7,6	8,0	4,9	7,8
5. Seçmeli derslerin yetersiz olması	7,5	7,9	6,1	10,2	4,3	6,8
6. Müfredatın aşırı yüklü olması	8,8	6,7	3,0	5,1	3,0	5,1
7. Diğer problemler	1,4	9,1	3,0	3,4	1,8	3,5
8. Problem yok	2,0	2,4	4,5	3,4	1,8	2,5

$\chi^2=103,13$; $df=28$; $p=0,001$.

Derslerle ilgili problemler

Tablo 3'te öğrencilerin aldıkları dersler ile ilgili problemlerinin fakültelere göre dağılımı incelendiğinde, “teorik bilginin çok fazla olması” (%41,5) ve “seçmeli derslerin yetersizliği” (%10,2) ile ilgili problem alanlarında Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri, “mesleğe yönelik olmayan dersler” (%42,4) alanında Mimarlık Fakültesi öğrencileri, “aşırı ders yükü” (%18,5) Mühendislik Fakültesi öğrencileri ve “bazı derslerin yüzeysel işlenmesi” (%17,7) ile “müfredatın aşırı yüklü olması” (%8,8) problem alanlarında Eğitim Fakültesi öğrencileri daha sık problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin aldıkları dersler ile ilgili olarak belirtilen problem alanları ile fakülteleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(28)=103,13$; $p<0,01$].

Bununla birlikte, öğrencilerin aldıkları dersler ile ilgili problem alanları ile cinsiyetleri arasındaki ilişki ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır [$\chi^2(7)=13,27$; $p>0,05$].

Ödevler, sınavlar ve değerlendirme ile ilgili problemler

ODTÜ son sınıf öğrencilerinin ödevler, sınavlar ve değerlendirme ile ilgili problemlerinin fakültelere göre dağılımına bakıldığında (Tablo 4), ödevlerle ilgili olarak, “yaratıcılıktan uzak ve çok fazla ödev verilmesi” (%40,5) problem alanında Mühendislik Fakültesi öğrencileri; sınavlarla ilgili olarak, “sınavların ezbere dayanması” (%34,5) alanında Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri, “sınav sorularının derslerle paralellik göstermemesi” (%13,1) alanında Eğitim Fakültesi öğrencileri ve sınavların üst üste gelmesi (%9,8) alanında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri en çok problem yaşarken, değerlendirmeler ile ilgili olarak

Tablo 4: Öğrencilerin ödev, sınav ve değerlendirme ile ilgili problemlerinin fakülterlere göre dağılımı

Problem Alanları	Eğitim	İdari	Mim.	Fen-E.	Müh.	Toplam
	N=145	N=164	N=66	N=177	N=329	N=881
	%	%	%	%	%	%
1. Yaratıcılıktan uzak ve çok fazla ödev verilmesi	17,2	12,8	24,2	11,3	40,4	24,4
2. Sınavların ezbere dayanması	15,9	28,0	21,2	34,5	15,8	22,2
3. Değerlendirme de tutarsızlık	20,0	28,7	39,4	23,7	14,0	21,6
4. Sınav sorularının derslerle paralellik göstermemesi	13,1	6,7	3,0	8,5	10,0	9,1
5. Sınavların üst üste gelmesi	8,3	9,8	3,0	7,9	3,3	6,2
6. "Curve" sisteminin sağlıksızlığı	12,4	3,7	1,5	3,4	5,2	5,4
7. Diğer problemler	3,4	3,0	3,0	4,0	8,2	5,2
8. Problem yok	9,7	7,3	4,5	6,8	3,0	5,8

$\chi^2=157,85$; $df=28$; $p=0,001$.

"değerlendirmede tutarsızlık" (%39,4) alanında Mimarlık Fakültesi öğrencileri ve "Curve sisteminin sağlıksızlığı" (%12,4) alanında Eğitim Fakültesi öğrencileri daha sık problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ödevler, sınavlar ve değerlendirme ile ilgili problem alanları ile fakülteleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(28)=157,85$; $p<0,01$].

Bununla birlikte, ODTÜ son sınıf öğrencilerinin ödevler, sınavlar ve değerlendirme ile ilgili problem alanları ile cinsiyetleri arasındaki ilişki ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır [$\chi^2(7)=9,13$; $p>0,05$].

Eğitim dilinin İngilizce olması ile ilgili problemler

Tablo 5'te, Öğrencilerin eğitim dilinin İngilizce olması ile ilgili problemlerinin fakülterlere göre dağılımı incelendiğinde "Hazırlık Okulu'ndaki İngilizce öğretiminin yetersizliği" (%42,9) ile ilgili Eğitim Fakültesi öğrencileri, "ders konularının yeterince anlaşılabilmesi" (%29,6) ve "öğretim üyelerinin İngilizce düzeylerinin yetersizliği" (%19,5) ile ilgili Mühendislik Fakültesi öğrencileri, "Türkçe terminolojiye yabancılaşma" (%27,4) ile ilgili İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ve son olarak "kendini yeterince ifade edememe" (%18,5) ile ilgili problem alanında ise Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri daha sık problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin ODTÜ'deki eğitim dili ile ilgili olarak belirledikleri problem alanları ile fakülteleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(24)=213,49$; $p<0,01$].

ODTÜ son sınıf öğrencilerinin eğitim dilinin İngilizce olması ile ilgili

Tablo 5: Öğrencilerin eğitim dilinin İngilizce olması ile ilgili problemlerinin fakültelere göre dağılımı

Problem Alanları	Eğitim	İdari	Mim.	Fen-E.	Müh.	Toplam
	N=147	N=164	N=64	N=178	N=328	N=881
	%	%	%	%	%	%
1. Hazırlık Okulu'ndaki İngilizce öğretiminin yetersizliği	42,9	14,0	25,0	27,5	16,2	23,2
2. Ders konularının yeterince anlaşılması	2,7	12,8	12,5	27,5	29,6	20,3
3. Öğretim üyelerinin İngilizce düzeylerinin yetersizliği	2,7	9,8	18,8	9,6	19,5	12,8
4. Türkçe terminolojiye yabancılaşma	12,2	27,4	7,8	2,2	11,0	12,3
5. Kendini yeterince ifade edememe	10,9	16,5	12,5	18,5	7,0	12,1
6. Diğer problemler	11,6	4,9	4,7	1,7	0,6	3,7
7. Problem yok	17,0	14,6	18,8	12,9	16,2	15,6

$\chi^2=213,49$; $df=24$; $p=0,001$.

problemlerinin öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı incelendiğinde ise, “Hazırlık Okulu’ndaki İngilizce öğretiminin yetersizliği” (%23,2), “Türkçe terminolojiye yabancılaşma” (%14,4) ve “kendini yeterince ifade edememe” (%13,0) ile ilgili konularda kız öğrenciler; “ders konularının yeterince anlaşılması” (%24,0) ve “öğretim üyelerinin İngilizce düzeylerinin yetersizliği” (%14,5) ile ilgili konularda ise erkek öğrenciler daha sık problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ODTÜ’deki eğitim dilinin İngilizce olması ile ilgili olarak belirledikleri problem alanları ile cinsiyetleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(6)=13,92$; $p<0,05$].

Mesleki Problemler

Mesleki kaygı ile ilgili problemler

Tablo 6’da ODTÜ son sınıf öğrencilerinin meslekleri ile ilgili kaygılarının fakültelere göre dağılımı incelendiğinde, “iş bulamama” (%55,4) ya da “maddi açıdan uygun bir iş bulamama” (%41,9) kaygısını en çok sırasıyla Fen-Edebiyat Fakültesi ve Mimarlık Fakültesi öğrencileri yaşarken; İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri “mesleğe yönelik iş bulamama” (%38,5) ve mezuniyet sonrası ne yapacağını bilememe (%7,5) anlamında kaygı yaşamaktadırlar. Mühendislik Fakültesi öğrencileri ise “yeterli formasyona sahip olmadıkları” (%17,9) konusunda endişe duymaktadırlar. Bununla birlikte, öğrencilerin meslekleri ile ilgili kaygıları ile fakülteleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(24)=282,28$; $p<0,01$].

Tablo 6: Öğrencilerin meslekleri ile ilgili kaygılarının fakültelere göre dağılımı

Problem Alanları	Eğitim	İdari	Mim.	Fen-E.	Müh.	Toplam
	N=142	N=161	N=62	N=177	N=329	N=871
	%	%	%	%	%	%
1. İş bulamama kaygısı	4,9	1,9	25,8	55,4	34,3	27,2
2. Maddi açıdan uygun bir iş bulamama kaygısı	39,4	26,1	41,9	15,3	22,5	25,8
3. Mesleğe yönelik iş bulamama	31,7	38,5	22,6	11,3	4,6	17,9
4. Yeterli mesleki formasyona sahip olmama kaygısı	7,7	12,4	1,6	9,0	17,9	12,3
5. Mezuniyet sonrası ne yapacağını bilememe	5,6	7,5	3,2	0,6	6,4	5,1
6. Diğer problemler	6,3	8,7	4,8	6,8	12,5	9,1
7. Problem yok	4,2	5,0	0,0	1,7	1,8	2,6

$\chi^2=282,28$; $df=24$; $p=0,001$.

ODTÜ son sınıf öğrencilerinin “meslekleri ile ilgili kaygılarının” cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise, erkekler en çok “iş bulamama” (%29,4) ve “maddi açıdan uygun bir iş bulamama” (%27,6) anlamında kaygı yaşarken; kız öğrenciler sıklıkla “mesleğe yönelik iş bulamama” (%22,7), “yeterli formasyona sahip olmama” (%12,4) ve “mezuniyet sonrası ne yapacağını bilememe” (%5,7) anlamında kaygı yaşamaktadırlar. Öğrencilerin meslekleri ile ilgili kaygıları ile cinsiyetleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(6)=18,50$; $p<0,01$].

Sosyal Problemler

Arkadaş ilişkileri ile ilgili problemler

Tablo 7’de ODTÜ son sınıf öğrencilerinin arkadaş ilişkileri ile ilgili problemlerinin fakültelere göre dağılımına bakıldığında, “ilişkilerin yüzeysel olması” (%38,3) ile ilgili Mühendislik Fakültesi öğrencileri, “ilişkilerin çıkara dayanması” (%26,6) “aşırı rekabet” (%20,3) ve “iletişimsizlik” (%7,1) ile ilgili Mimarlık Fakültesi öğrencileri daha sık problem yaşarken; Eğitim Fakültesi öğrencileri “aşırı bireysellik ve bencillik” (%14,8) ve “arkadaşlık geliştirecek zaman bulamama” (%10,6) konularında, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri de “öğrenciler arasındaki gruplaşma” (%11,7) anlamında daha sık problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin arkadaş ilişkileri ile ilgili problemleri ile fakülteleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(32)=89,58$; $p<0,01$].

ODTÜ son sınıf öğrencilerinin arkadaş ilişkileri ile ilgili problemleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişki incelendiğinde, “ilişkilerin yüzeysel olması” (%35,8), “öğrenciler

Tablo 7: Öğrencilerin arkadaş ilişkileri ile ilgili problemlerinin fakültelere göre dağılımı

Problem Alanları	Eğitim	İdari	Mim.	Fen-E.	Müh.	Toplam
	N=142	N=162	N=64	N=178	N=329	N=875
	%	%	%	%	%	%
1. İlişkilerin yüzeysel olması	18,3	18,5	17,2	29,2	38,3	28,0
2. İlişkilerin çıkara dayanması	18,3	16,7	26,6	24,7	20,7	20,8
3. Aşırı rekabet	12,0	15,4	20,3	10,7	9,1	11,9
4. Aşırı bireysellik ve bencillik	14,8	13,0	7,8	7,9	10,3	10,9
5. Öğrenciler arasındaki gruplaşma	6,3	11,7	3,1	5,6	3,6	5,9
6. Arkadaşlıkları geliştirecek zaman bulamama	10,6	1,9	6,3	5,1	5,5	5,6
7. İletişimsizlik	3,5	7,4	7,8	3,9	5,8	5,5
8. Diğer problemler	7,7	4,9	0,0	3,9	1,2	3,4
9. Problem yok	8,5	10,5	10,9	9,0	5,5	8,0

$\chi^2=89,58$; $df=32$; $p=0,001$.

arasındaki gruplaşmalar” (%7,1), “arkadaşlık geliştirecek zaman bulamama” (%5,7) ve “iletişimsizlik” (%6,2) ile ilgili erkek öğrencilerin, “ilişkilerin çıkara dayanması” (%24,1), “aşırı rekabet” (%15,1) ve “aşırı bireysellik ve bencillik” (%12,2) ile ilgili olarak ise kız öğrencilerin daha sık problem yaşadıkları görülmektedir. Öğrencilerin arkadaş ilişkileri ile ilgili kaygıları ile cinsiyetleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(8)=39,08$; $p<0,01$].

Karşı cins arkadaşlık ilişkileri ile ilgili problemler

Tablo 8’de görüldüğü üzere, ODTÜ son sınıf öğrencilerinin karşı cins arkadaşlık ilişkileri ile ilgili problemleri ile fakülteleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(24)=90,03$; $p<0,01$]. Bu alanda, Mühendislik Fakültesi öğrencileri “iletişimsizlikten” (%39,5) yakınırken, Mimarlık Fakültesi öğrencileri “karşı cinsin kendini üstün görmesi” (%12,9) ve Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri “önyargılı tutum ve davranışlar” (%12,9) konularında problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Eğitim Fakültesi öğrencileri ise, “ilişkilerin yüzeysel olması” (%13,4) ve “ilişkilerin çıkara dayanması” (%13,4) ile ilgili olarak daha sık problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, ilgili problem alanında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin %47,1’i bir problem yaşamazken, Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin sadece %21,3’ü herhangi bir problem yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

ODTÜ son sınıf öğrencilerinin karşı cins arkadaşlık ilişkileri ile ilgili problemleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişki de istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(6)=61,32$; $p<0,01$]. Bu alanda, erkek öğrenciler “iletişimsizlik” (%34,4) ve “karşı

Tablo 8: Öğrencilerin karşı cins arkadaşlık ilişkileri ile ilgili problemlerinin fakültelere göre dağılımı

Problem Alanları	Eğitim	İdari	Mim.	Fen-E.	Müh.	Toplam
	N=127	N=136	N=31	N=124	N=319	N=737
	%	%	%	%	%	%
1. İletişimsizlik	13,4	19,9	19,4	23,4	39,5	27,8
2. Karşı cinsin kendini üstün görmesi	10,2	10,3	12,9	6,5	12,2	10,6
3. İlişkilerin yüzeysel olması	13,4	8,1	9,7	11,3	6,9	9,1
4. Önyargılı tutum ve davranışlar	12,6	8,1	3,2	12,9	6,3	8,7
5. İlişkilerin çıkara dayanması	13,4	8,1	9,7	11,3	6,9	7,1
6. Diğer problemler	1,6	2,9	6,5	1,6	7,5	4,6
7. Problem yok	40,9	47,1	41,9	32,3	21,3	32,2

$\chi^2=90.03$; $df=24$; $p=0.001$.

cinsin kendini üstün görmesi” (%14,7) ile ilgili alanlarda daha sık problem yaşarken, kız öğrenciler “ilişkilerin yüzeysel olması” (%9,3), “önyargılı tutum ve davranışlar” (%10,7) ve “ilişkilerin çıkara dayanması” (%8,1) ile ilgili konularda problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, bu alanda kızların %42,7’si bir problem yaşamazken, erkeklerin sadece %22,3’ü herhangi bir problem yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

Üniversitedeki sosyal aktiviteler ile ilgili problemler

Üniversitedeki sosyal aktivitelerle yönelik olarak ODTÜ son sınıf öğrencilerinin yaşadıkları problemlerin fakültelere göre dağılımına bakıldığında (Tablo 9), “derslerin yoğunluğundan kaynaklanan zaman yetersizliği” (%83,1) ile ilgili Mimarlık Fakültesi öğrencileri, “spor tesisleri ve aktivitelerin yetersizliği” (%15,8) ile ilgili Mühendislik Fakültesi öğrencileri, “aktivitelerin yeterince duyurulamaması” (%25,7) ile ilgili Eğitim Fakültesi öğrencileri ve “öğrenci topluluklarındaki gruplaşma ve yeni üyelere açık olmama” (%7,7) ile ilgili İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri daha sık problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin üniversitedeki sosyal aktiviteler ile ilgili problemleri ile fakülteleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$\chi^2(20)=111,43$; $p<0,01$].

Son olarak, üniversitedeki sosyal aktivitelerle yönelik olarak ODTÜ son sınıf öğrencilerinin yaşadıkları problemlerin cinsiyetlerine göre dağılımı incelendiğinde ise, “derslerin yoğunluğundan kaynaklanan zaman yetersizliği” (%34,4) ve “spor tesisleri ve aktivitelerin yetersizliği” (%14,7) ile ilgili alanlarda erkek öğrenciler, “aktivitelerin yeterince duyurulamaması” (%9,3) ve “öğrenci topluluklarındaki gruplaşma ve yeni üyelere açık olmama” (%10,7) ile ilgili problem alanlarında ise kız öğrenciler daha sık problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin üniversitedeki sosyal aktiviteler ile

Tablo 9: Öğrencilerinin üniversitedeki sosyal aktiviteler ile ilgili problemlerinin fakültelere göre dağılımı

Problem Alanları	Eğitim	İdari	Mim.	Fen-E.	Müh.	Toplam
	N=140	N=155	N=65	N=178	N=329	N=867
	%	%	%	%	%	%
1. Derslerin yoğunluğundan kaynaklanan zaman yetersizliği	33,6	47,1	83,1	53,4	60,2	53,9
2. Spor tesislerinin ve aktivitelerinin yetersiz olması	7,1	13,5	1,5	9,6	15,8	11,6
3. Aktivitelerin yeterince duyurulmaması	25,7	7,1	3,1	11,2	7,0	10,6
4. Topluluklardaki gruplaşma	7,1	7,7	1,5	4,5	4,9	5,4
5. Diğer problemler	4,3	4,5	3,1	7,9	5,2	5,3
6. Problem yok	22,1	20,0	7,7	13,5	7,0	13,1

$\chi^2=111,43$; $df=20$; $p=0,001$.

ilgili problemleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişki de istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, [$\chi^2(5)=40,18$, $p<0,01$].

Tartışma ve Yorum

Araştırma bulguları, ODTÜ son sınıf öğrencilerinin akademik, sosyal ve mesleki alanlarda önemli problemlerinin olduğunu ortaya çıkarmakla birlikte, akademik ('öğretim üyeleri', 'dersler', 'ödevler, sınavlar ve değerlendirme' ve 'eğitim dili'), mesleki ve sosyal ('arkadaşlık ilişkileri', 'karşı cinsle ilişkiler' ve 'sosyal aktiviteler') problem alanları ile fakülte ve cinsiyet arasında önemli ilişkiler bulunduğunu ortaya koymuştur.

Akademik alanda, öğrencilerin *öğretim üyeleri* ile ilgili belirledikleri 7 problem içinde "anlayış" ve "yakınlık göstermeme", "iletişim kurmaktan kaçınma", "öğretme becerisinin yetersizliği" ve "konularına hakim olamama" ile ilgili problemler en sık belirtilenler olmakla birlikte, bu alandaki problemlerin %73,2'sini temsil etmektedir. Ortaya çıkan bu bulgu, ODTÜ'deki öğretim üyesi kalitesinin düştüğü ve öğrencilerle öğretim üyeleri arasındaki iletişimin azaldığı yönündeki bulgularla örtüşmektedir (Şimşek ve Aytemiz, 1996). Ayrıca, Gizir'in (2002) ODTÜ içerisinde öğretim üyelerinin kendi aralarında da önemli iletişim problemleri bulunduğuna yönelik araştırma bulguları da dikkate alındığında, kişiler arası iletişimin ODTÜ'de önemli bir problem alanı olmaya başladığı yönündeki bir yaklaşım kabul edilebilir görünmektedir.

Bu bulgular, Tezcan'ın (1997) öğrenciler ve öğretmenleri arasındaki en önemli çatışma alanlarının öğretmenlerin öğrencilerine karşı anlayış ve yakınlık göstermeme, öğrencilerle iletişim kurmaktan kaçınma ve otoriter davranışlar sergilemelerinden kaynaklandığı yönündeki ifadelerini de doğrular niteliktedir.

Ayrıca, etkili öğretim üyesi-öğrenci iletişimi ve etkileşiminin öğrencilerin akademik başarısına önemli katkıları olduğu ifade edilmiş (Graunke ve Woosley, 2005) ve üniversite öğrencilerinin öğretim üyelerinde aradığı en önemli özellikler: öğretim üyelerinin akademik konularına hakim olma, öğrencilerle iletişim kurma, anlayış ve yakınlık gösterme, öğrencilerin sorularını cevaplamaya istekli olma, öğrencinin bilişsel düzeyini gözeterek gerektiğinde farklı örnek ya da yöntemlerle konuları açıklayabilme olarak belirtilmiştir (Brown, 2004).

Benzer şekilde Guiffida (2005), üniversite öğrencilerinin öğretim üyelerinden akademik danışman olarak ve öğrenci-odaklı anlayış çerçevesinde akademik (ders seçimi, planlama vb.) ve mesleki rehberlik anlamında beklentilerinin olduğunu ve öğrencilerin akademik başarıları ile üniversiteye yönelik tutumlarında öğretim üyesi-öğrenci ilişkilerinin önemli bir etkiye sahip olduğunu ifade etmiştir.

Akademik alanda *dersler* ile ilgili problemlere bakıldığında ise, öğrenciler 6 temel problem içinde “teorik bilginin fazla olması”, “mesleğe yönelik olmayan dersler” ve “aşırı ders yükü” ile ilgili problemleri sıklıkla belirtmişlerdir. Bu üç problem derslerle ilgili problemlerin %74,3’ünü oluşturmaktadır. Bu bulgular, Şimşek ve Aytemiz’in (1996) ODTÜ’de teori ve pratik arasında orantısızlık olduğu, lisans ile yüksek lisans öğretimi kalitesinde bir düşme yaşandığı ve öğrenme sürecinin yaratıcılıktan çok ezbere yöneldiği konusundaki bulgularını destekler niteliktedir.

Benzer şekilde, Schweitzer (1996) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada da üniversite öğrencilerinin problemleri arasında dersler ile ilgili konuların birinci sırada geldiği belirtilmektedir. Yaşanan sorunların içeriği ve önem düzeyi belirtilmemekle birlikte, bu öğrencilerin de mesleki ve öğretim üyeleri ile ilgili alanlarda problemlerinin olduğu ifade edilmiştir.

Ödevler, sınavlar ve değerlendirme ile ilgili belirlenen 6 problem arasında “yaratıcılıktan uzak ve çok fazla ödev verilmesi”, “sınavların ezbere dayanması”, “değerlendirmede tutarsızlık” ve “sınav sorularının derslerle paralellik göstermemesi”, üniversite son sınıf öğrencileri tarafından en çok üzerinde durulan problemler olup, bu alandaki problemlerin %77,1’ini oluşturmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin akademik alanda, sınav kaygısı, akademik rekabet, değerlendirme ve notlandırma, öğretmenlerle ilişkiler, ders içeriklerinin zorluğu, akademik iş yükü ve öğrencilerden beklentiler anlamında önemli problemler yaşadıkları sıklıkla belirtilmiştir. (Grayson ve Meilman; aktaran, Perrine ve Lisle, 1995; Lee, Kang ve Yum, 2005; Murphy ve Archer, 1996).

Eğitim dilinin İngilizce olması ile ilgili problemler incelendiğinde ise, öğrencilerin %15’i bu konuda bir problem yaşamadığını belirtirken, %80,7’si sırasıyla “Hazırlık Okulu’ndaki İngilizce öğretiminin yetersizliği”, “ders konularının yeterince anlaşılması”, “öğretim üyelerinin İngilizce düzeylerinin yetersizliği”, “Türkçe terminolojiye yabancılaşma ve kendini yeterince ifade edememe” konularında problemler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Şimşek ve Aytemiz’in (1996) ODTÜ

mezunlarının yabancı bir dilde eğitim almalarından dolayı Türkçe terminolojiye yabancılaştıkları ve mezuniyet sonrası öğrencilerin topluma uyum konusunda problemler yaşadıklarını belirtmekle birlikte, ODTÜ'nün geleneksel güçlü yanlarından biri olan İngilizce eğitimin giderek eski etkisini yitirdiğini vurgulamışlardır. Bu bulgular, bu çalışmada ortaya çıkan bulgular ile paralellik göstermektedir.

Mesleki problemler alanında ortaya çıkan mesleki kaygıya yönelik problemler incelendiğinde, ODTÜ son sınıf öğrencilerinin %27,2'si “iş bulamama kaygısı” yaşarken, %25,8'i “maddi açıdan tatmin edici bir iş bulamama” ve %17,9'u ise “mesleğe yönelik bir iş bulamama” kaygısı yaşamaktadırlar. Koplik ve DeVito (1986) öğrencilerin mezuniyet sonrası iş bulamama kaygılarının varlığına ve bu yüzden üniversite öğrenimi süresince çoğunlukla onları iş hayatına hazırlayıcı dersler almaya yöneldiklerini belirtmişlerdir. Aslında mesleki anlamda oluşan bu kaygı, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal durum ile varolan işsizlik oranı düşünüldüğünde anlaşılır görülmektedir. Yine de ODTÜ gibi köklü ve Türkiye'nin önde gelen üniversitelerinden birisinde öğrenim gören öğrencilerin mesleki alanda bu tür kaygılar yaşamaları kayda değerdir.

Mesleki kaygı boyutunda kız ve erkek öğrenciler arasında da önemli farklılıklar saptanmıştır. Erkek öğrenciler kızlara oranla “iş bulamama ve maddi açıdan uygun bir iş bulamama” kaygısı yaşarken, kız öğrenciler daha çok “mesleğe yönelik bir iş bulamama” kaygısı yaşamaktadırlar. Bu durum, Türk toplumundaki erkeğin geleneksel ‘aile reisi’ ve ‘evin gelirini sağlayan kişi’ rollerinin devam ettiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, Bishop, Bauer ve Becker'de (1998) kadınların erkeklere oranla daha çok mesleki doyum sağlayan bir iş ve kariyer edinme konusunda kaygı yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Farklı bir çalışmada ise Morgan, Isaac ve Sansone (2001), kızların mesleki ve kariyer amaçlarında farklılıklar olduğunu, kızların kişilerarası ilişki odaklı işleri tercih etmelerine rağmen, erkeklerin daha çok yüksek maaş ve statü kazandıran işlere odaklandıklarını ifade etmişlerdir. Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarına yönelik bir çalışmada ise, kızların iyi eğitilmiş ve kültürlü olma hedeflerinin öncelik taşıdığı, erkeklerin ise meslek ve kariyer sahibi olma amaçlarının ilk sırada yer aldığı vurgulanarak, amaçlardaki farklılığın mesleki anlamda da farklı kaygılar oluşturabileceği belirtilmiştir (Abowitz ve Knox, 2003).

Öğrencilerin *arkadaşlık ilişkileri* ile ilgili belirledikleri 7 problem alanı içinde, “ilişkilerin yüzeysel olması”, “ilişkilerin çıkara dayanması”, “aşırı rekabet” ve “ilişkilerdeki aşırı bireysellik ve bencillik” ile ilgili problemler en sık belirtilenler olup, bu alandaki problemlerin %71,6'sını oluşturmaktadır.

Li, Lin, Bray ve Kehle (2005) de bireysellik ve rekabetin Çinli üniversite öğrencileri arasında da önemli bir problem ve stres kaynağı oluşturduğunu ve kapitalizmle birlikte giderek bireyselleşen Çin kültürü içinde gençlerin başkalarından kabul görmek adına rekabete girme eğilimlerinin arttığını belirtmişlerdir. Türkiye'deki

hızlı ekonomik, sosyal ve kültürel değişimler göz önüne alındığında, benzer bir durumun Türk toplumu ve öğrenciler arasında da gelişmeye başladığı değerlendirilebilir.

Arkadaşlık ilişkileri ile ilgili araştırma bulgularına paralel olarak araştırmacılar, üniversite öğrencilerinin ilişkilerinde problem yaşamalarının olağan bir durum olduğunu (Levitt ve ark.; aktaran; Knox ve Hatfield, 1998) ve öğrencilerin kişiler-arası ilişkilerde yaşadıkları problemleri en önemli problem alanlarından birisi olarak değerlendirdiklerini (Wechsler, Rohman ve Solomon, 1991) belirtmişlerdir.

Araştırma bulguları, ilgili problem alanında kızlar ve erkekler arasında da önemli farklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Nitekim, Çok (1993) erkeklerle karşılaştırıldığında kızların ilişkilerinde daha tekeldi bir eğilim sergilediklerini ve yeni arkadaşlıklara erkeklere oranla daha kapalı olduklarını ifade etmiştir. Çok (1993) ayrıca, kızların daha az sayıda arkadaş edinmekle birlikte, arkadaşlık ilişkilerinde daha samimi ve yakın olup, erkeklere oranla ilişkilerinde duygusal beklentilerinin daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin *karşı cinsle ilişkiler* bağlamında yaşadıkları problemlere bakıldığında ise “iletişimsizlik”, “karşı cinsin kendini üstün görmesi”, “ilişkilerin yüzeysel olması”, “önyargılı tutum ve davranışlar” ve “ilişkilerin çıkara dayanması” ile ilgili problemlerin varolduğu görülmektedir. Bu alanda problem yaşamayan öğrenciler toplam örneklem grubunun %32,2’sini oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle, öğrencilerin %68,8’i karşı cinsle ilişkiler anlamında çeşitli problemler yaşamaktadırlar. Bu bulgular, Knox ve Hatfield’in (1998) karşı cins arkadaşlık ilişkilerinde bireylerin eğlenme, etkinlik gerçekleştirme, eş seçme vb. gibi çok farklı amaç ve hedeflerinin bulunduğuna ve bu farklı beklenti ve ihtiyaçların ilişkileri zorlaştırdığına yönelik araştırma bulguları göz önüne alındığında çok anlamlı görülmektedir. Benzer bir bulgu, Özgüven ve Bilge (1997) tarafından da ortaya konmuştur. Aslında, karşı cins ile ilişkilerde yaşanan problemlerinin temel yönlerinin incelenmesi konusunda yeterli çalışmanın bulunmadığı belirtilmekle birlikte (Çok, 1993), Özgüven ve Bilge (1997) araştırmalarında karşı cins ilişkilerinde güvensizlik, sevgi ve saygının yoksunluğu, paylaşımın az olması ve ilişkide dürüst olmamak vb. sorunların yaşandığını belirlemişlerdir.

Son olarak, öğrencilerin *sosyal aktiviteler* ile ilgili yaşadıkları problemler incelendiğinde ilk sırada yer alan “derslerin yoğunluğundan kaynaklanan zaman yetersizliği” bu alanda yaşanan problemlerin %53,9’unu oluşturmakta ve yaşanan en önemli problem olarak görülmektedir. Öğrencilerin akademik konulardaki aşırı ders yükü ve müfredatın aşırı yüklü olması vb. gibi problemleri de göz önüne alındığında bu problem alanı da anlamlı görülmektedir.

Üniversite ortamında öğrencilerin akademik, kişisel ve sosyal alanlardaki bilgi, beceri ve tutumlarının geliştirilmesi için gerekli olan kaynakların sağlanması büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla, öğrencilerin varolan ihtiyaç, beklenti ve

problemlerini de göz önüne alarak üniversite ortamını yeniden yapılandırmak ve değiştirmek öğrencilerin çeşitli alanlardaki gelişimine önemli katkılar sunacaktır.

Son yıllarda, Türkiye’deki üniversite öğrencilerinin akademik anlamda başarılı, psikolojik yönden sağlıklı ve çevresiyle uyum içinde yaşayan sosyal bireyler olabilmeleri için çeşitli önleyici çalışmalar yapan ve destek hizmeti veren üniversite Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezleri kurulmaktadır. Bu merkezlerde görev yapan uzmanlar bu çalışmada yer alan problemlerin çözümü konusunda önemli deneyimlere sahiptirler. Bununla birlikte, öğrenciler tarafından dile getirilen problemlerin çözümü ve üniversite ortamının yeniden yapılandırılması konusunda atılacak tüm ciddi adımlar, üniversitedeki öğretim üyeleri, yöneticiler ve tüm öğrenci destek birimlerinin eşgüdümünü gerektirmektedir. Kendi görev ve sorumlulukları göz önüne alındığında, üniversite Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezleri bu eşgüdümü sağlayacak tüm niteliklere sahip konumdadırlar.

Sonuç olarak, dünyadaki ve Türkiye’deki hızlı toplumsal değişimler göz önüne alındığında, üniversite öğrencilerinin akademik, sosyal ve mesleki alanlarda önemli problemlerinin varolduğu söylenebilir. Bununla birlikte, öğrenciler tarafından dile getirilen bazı problemler, bir başka problemin sonucu ya da nedeni olarak değerlendirilebilmektedir. Bu nedenle, üniversite öğrencilerinin varolan ihtiyaçları, beklentileri ve problemlerinin belirlenmesine yönelik çalışmaların düzenli aralıklarla yapılması ve çalışmalardan elde edilen bilgilerin ışığında, üniversitedeki tüm öğrenci destek birimlerinin eşgüdüm içinde çalışarak, öğrencilerin zihinsel, duygusal ve sosyal yönden en üst düzeyde gelişmelerine yardımcı olacak bir üniversite ortamı sağlamaları gerekmektedir.

Kaynakça

- Abowitz, D.A. ve Knox, D. (2003). Life goals among Greek college students. *College Student Journal*, 37, 96-100.
- Acar, N.V. (1986). Üniversite öğrencilerinin problemlerinin akademik başarıya etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 65-76.
- Aksu, M. ve Paykoç, F. (1986). *O.D.T.Ü. kampüsünde gençlik ve sorunları*. Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Brown, N. (2004). What makes a good educator? The relevance of meta programmes. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 29, 515-533.
- Bishop, J.B., Bauer, K.W. ve Becker, E.T. (1998). A survey of counseling needs of male and female college students. *Journal of College Student Development*, 39, 205- 210.
- Çok, F. (1993). Gençlikte arkadaşlık ilişkileri. *Eğitim ve Bilim*, 17, 27- 35.
- Demir, A. (1996). Üniversitedeki seçmeli ders uygulamasının öğrenciler ve öğretim üyelerince değerlendirilmesi. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, 24-31.
- Ekşi, A. (1982). *Gençliğimiz ve sorunları*. İstanbul.

- Gallagher, R.P., Golin, A. ve Kelleher, K. (1992). The personal, career, and learning skills needs of college students. *Journal of College Student Personnel*, 33, 301- 309.
- Gizir, S. (2002). Üniversite ve iletişim: Bir durum çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 30, 219-244.
- Graunke, S.S. ve Woosley, S.A. (2005). An exploration of the factors that affect the academic success of college sophomores. *College Student Journal*, 39, 367-377.
- Guiffrida, D. (2005). Othermothering as a framework for understanding African-American students. *The Journal of Higher Education*, 76, 701-723.
- Gülmez, Y. (1992). *Yüksek öğretimde öğrenci başarısını etkileyen etmenler*. Gaziantep, Gaziantep Üniversitesi Basımevi.
- Kaygusuz, C. (2002). Üniversite öğrencilerinin problem alanları ve bunların bazı değişkenlerle ilişkileri. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6, 76-86.
- Knox, D. ve Hatfield, S. (1998). College student discussion of relationship problems. *College Student Journal*, 32, 19-22.
- Koplik, E.K. ve DeVito, A.J. (1986). Problems of freshman: Comparison of classes of 1976 and 1986. *Journal of College Student Personnel*, 27, 124- 131.
- Lee, D.H., Kang, S. ve Yum, S. (2005). A qualitative assessment of personal and academic stressors among Korean college students: An exploratory study. *College Student Journal*, 39, 442-448.
- Li, H., Lin, C., Bray, M.A. ve Kehle, M.A. (2005). The measurement of stressful events in Chinese college students. *Psychology in the Schools*, 42(3), 315-323.
- Lucas, M.S. (1993). Personal, social, academic, and career problems expressed by minority college students. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 21, 2- 14.
- Morgan, C., Isaac, J.D. ve Sansone C. (2001). The role of interest in understanding the career choices of female and male college students. *Sex Roles*, 44, 295-320.
- Murphy, M.C. ve Archer, J. (1996). Stressors on the college campus: A comparison of 1985 and 1993. *Journal of College Student Development*, 37, 20-28.
- Orhon, E. (1985). *Ankara Üniversitesi öğrencilerinin sosyal ve psikolojik sorunları*. Ankara, DPT Sosyal Planlama Başkanlığı Araştırma Dairesi.
- Özdemir, İ.E. (1985). *Gazi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin problemleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özgülven, İ.E. (1992). Üniversite öğrencilerinin sorunları ve başatme yolları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 5-13.
- Özgülven, İ.E. ve Bilge, F. (1997). Üniversite öğrencilerinin karşı cins arkadaşlığı. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8, 27-36.
- Perrine, R.M. ve Lisle, J. (1995). Effects of a syllabus offer of help, student age, and class size on college students' willingness to seek support from faculty. *Journal of Experimental Education*, 64, 41-53.
- Schweitzer, R.D. (1996). Problems and awareness of support services among students at an urban Australian university. *Journal of American College Health*, 45, 73-78.
- Seidman, A. (1991). The evaluation of a pre/post admissions counseling process at a suburban community college: Impact on students' satisfaction with the faculty and the institution, retention, and academic performance. *College and University*, Summer, 223- 231.

- Şahin, N., Rugancı, N., Taş, Y., Kuyucu, S. ve Sezgin, N. (1992). Stress-related factors and effectiveness of coping among university students. Poster presented at the 25 International Congress of Psychology, Brussels.
- Şimşek, H. ve Aytemiz, D. (1996). Anomaly- based change in higher education: The case of a large, Turkish public university. Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, Division J: Higher Education, April 8-12, New York, U.S.A.
- Tezcan, M. (1997). *Gençlik sosyolojisi ve antropolojisi araştırmaları*. Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No. 178.
- Türküm, A.S., Kızıldaş, A., Yemenici, B. ve Bryık, N. (2004). *Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri, sorunları ve üniversiteye ilişkin görüşleri*. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Ültanır, E. (1996). Yeni açılan üniversitelerde psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinin açılmasına duyulan gereklilikler. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 220, 10-14.
- Ültanır, E. (1998). Üniversite öğrencileri için geliştirilen problem tarama envanterinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 10, 23-32.
- Wechsler, H., Rohman, M. ve Solomon, R. (1991). Emotional problems and concerns of New England college students. *Journal of Orthopsychiatry*, 51, 719-723.